

— ERZİNCAN —
KATRE KADIN
DANIŞMA ve DAYANIŞMA DERNEĞİ

Erzincan'da Çocuk Yaşta Erken ve Zorla Evlilikler (ÇYEZE) ile Mücadele Proje Raporu

Ağustos 2023- Nisan 2024

— ERZİNCAN —
KATRE KADIN
DANIŞMA ve DAYANIŞMA DERNEĞİ

Atatürk Mahallesi 353 Sokak.

İzzet Bey Apt. No:5 Merkez / Erzincan

E Posta:info@katrekadin.com

Telefon:0506 601 76 60

“Bu yayın UNFPA’ın maddi desteği ile hazırlanmıştır. İçerik tamamıyla Katre Kadın Danışma Ve Dayanışma Derneği sorumluluğu altındadır ve UNFPA ve STGM’nin görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.”

İÇİNDEKİLER

Önsöz.....	1
Özet.....	2
Giriş.....	3
Çalışmanın Amacı.....	4
Çocuk Kime Denir?.....	6
Çocuk Yaşta, Erken ve Zorla Evlilik Nedir?.....	7
ÇYEZE'nin Dünyada ve Türkiye'deki Durumu ve Sonuçları.....	8
Erzincan'da Çocuk Yaşta, Erken ve Zorla Evlilikler.....	12
Yöntem.....	14
Saha Araştırması Bulguları.....	16
Kurum Görüşmeleri.....	29
Sonuç.....	37
Gözlem ve Öneriler.....	39

Önsöz

Çocuk yaşta, erken ve zorla evlilikler dünyada ve Türkiye’de yaygın olarak görülen ve çocuk hakları ihlali kapsamında suç olarak kabul edilen bir uygulamadır. Çocuk yaşta, erken ve zorla evliliklerin önlenmesi; koruyucu yasaların uygulanması, hak ihlallerinin ortadan kalkması ve bu konuda yapılan çalışmaların yaygınlaşması ile mümkündür. Kız ve oğlan çocuklarının eğitim, sağlık ve sosyal haklardan eşit bir biçimde yararlanması, uluslararası çocuk koruma yasaları ve uygulamalarının esas alınması çocuk yaşta, erken ve zorla evliliklerin önlenmesinde önemli bir noktadır.

Katre Kadın Danışma ve Dayanışma Derneği tarafından hazırlanan bu rapor Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA) ve Sivil Toplum Geliştirme Merkezi (STGM), tarafından desteklenen fon kapsamında Erzincan’da Çocuk Yaşta, Erken ve Zorla Evlilikler ile Mücadele Projesi kapsamında Erzincan’daki mevcut durumun araştırılması, saha çalışması ve kamu kurumlarının çocuk yaşta, erken ve zorla evlilikler ile ilgili çalışmalarının tespit edilmesi amacıyla hazırlanmıştır.

Özet

Katre Kadın Danışma ve Dayanışma Derneği feminist perspektifle Erzincan’da kadın ve LGBTİ+ alanında, toplumsal cinsiyet eşitliği alanında çalışmalar yürütmektedir. Bu kapsamda kadın ve LGBTİ+’ların şiddetten uzak bir hayat kurabilmelerine ve güçlenmelerine destek olmak için saha çalışmaları, haklar ve başvuru mekanizmaları konulu toplumsal cinsiyet eğitimleri gerçekleştirmekte, şiddet başvuruları alarak hukuksal, psikolojik, sosyal destek sağlamaktadır.

Çocuk yaşta, erken ve zorla evlilikler ile mücadele projesi ile dernek, mevcut çalışmalarına ÇYEZE’ye yönelik başvuru almayı odağına alarak bu projeyi yürütmüştür. Proje kapsamında temel amaç Erzincan’da çocuk yaşta erken ve zorla evliliklerin sayısal verilerine ulaşmak ve kamu kurumlarının bu konuda yaptığı çalışmaları tespit etmektir. Bu amaçla kurum görüşmeleri ve saha araştırması yapılmıştır. Görüşme gerçekleştirilen kurumlar ve saha araştırmasının bulgularına raporda yer verilmiştir.

Giriş

Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA) ve Sivil Toplum Geliştirme Merkezi (STGM), ortaklığında uygulanan ÇYEZE'nin Önlenmesi Destek Programının faydalanıcılarından olan Katre Kadın Danışma ve Dayanışma Derneği bu program kapsamında hem küçük ölçekli hibe desteği hem de kurumsal gelişim için eğitim ve mentorluk desteği almaya hak kazanmıştır.

Hibe programı kapsamında geliştirdiği “Erzincan’da Çocuk Yaşta Erken ve Zorla Evlilikler ile Mücadele” projesini Ağustos 2023-Nisan 2024 tarihlerinde uygulamıştır.

1. Danışma Merkezi aracılığıyla ÇYEZE başvuruları alma ve yönlendirme
2. Erzincan’da mevcut durum tespiti
 - Hizmet haritalama
 - Saha çalışması

Dernek, ÇYEZE ile ilgili başvuru alma ve yönlendirme konularında kurumsal kapasitesini güçlendirmek üzere uzmanlarla çalışmış, Erzincan'da ÇYEZE konusunda mevcut durumu tespit edebilmek amacıyla hizmet haritalama ve saha çalışması gerçekleştirmiştir.

Erzincan’da kurumların yaptıkları çalışmalarını tespit etmek amacıyla araştırmanın ilk aşaması olarak internet taraması yapılarak ÇYEZE ile ilgili herhangi bir çalışma olup olmadığına dair bilgi alınmıştır.

ÇYEZE'nin sayısal ve nedensel verileri üzerine Erzincan'da bulunan sekiz kuruma bilgi edinme başvurusu yapılmıştır. Yapılan başvuruya istinaden görüşme gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerimizde kurumların ÇYEZE ile ilgili yılda kaç başvuru aldıkları, bu başvurulara nasıl müdahale ettikleri ve sürecin takibinde hangi kurumlar ile kesişimsel olarak çalıştıkları yönünde bilgi alınmıştır.

Erzincan'da yaşayan farklı demografik ve sosyo-ekonomik yapıdaki kadınları kapsayan bir örneklem seçilerek kadınlar ile yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Saha çalışması merkeze bağlı “Atatürk Mahallesi, Cumhuriyet Mahallesi, İzzetpaşa Mahallesi, Ersevenler Mahallesinde” gerçekleştirilmiştir.

Görüşme gerçekleştirilen kadınlara anket soruları yöneltilerek çocuk yaşta erken ve zorla evlilikler ile ilgili deneyimleri ve ÇYEZE konusundaki genel algının ne olduğu konusunda belirleyici sorular sorulmuştur.

Çalışmanın Amacı

Katre Kadın Danışma ve Dayanışma Derneği Erzincan'da kadınlara yönelik hak temelli çalışma yürüten tek kadın örgütü olarak önemli insan hakkı ihlallerinden ve zararlı uygulamalardan biri olan çocuk yaşta erken ve zorla evliliklerin önlenmesi konusunda çalışmayı misyon olarak benimsemiştir.

Erzincan'da ÇYEZE'nin mevcut durumu hakkında ve ilgili kurumların ÇYEZE ile mücadeleye yönelik yaptığı çalışmalarla ilgili bilgi sahibi olarak kanıta dayalı savunuculuk yapmayı amaçlamıştır.

Projenin ilk ayağı olarak Erzincan'da ÇYEZE konusunda ilgili kurumların başvuru alma ve değerlendirme süreçlerinde uygulamalarının işleyişi, ÇYEZE ile ilgili yılda kaç başvuru aldıkları, bu başvurulara nasıl müdahale ettikleri ve sürecin takibinde hangi kurumlar ile kesişimsel olarak çalıştıkları yönünde bilgi alınmıştır.

Bu kurumlara başvuran kadınların destek mekanizmalarından faydalanıp faydalanmadıkları, kurumların ulaşılabilirliğinin tespit edilmesi, Erzincan'da ÇYEZE konusunda ileri dönem çalışmalarına devam edebilmek için ne gibi eksikler olduğu ve bu konuda önleyici çalışmalar yapılabilmesi için yereldeki kurumlar ile işbirliği sağlanması amaçlanmıştır.

Projenin ikinci ayağı olan saha çalışmasında görüşülen kadınların, anket sorularına verdiği yanıtlar ile ÇYEZE'ye yönelik algıları hakkında somut veriler oluşturulmuştur.

Gerçekleştirilen görüşmelerden elde edilen niceliksel ve niteliksel veriler diğer bütün verilerle birlikte analiz edilerek, öneriler ile rapora eklenmiştir.

Çocuk Kime Denir?

Türkiye'nin de imzaladığı Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, 18 yaşından küçük her bireyi çocuk olarak tanımlar ve 18 yaşını doldurana kadar her bireyin çocuk sayılması gerektiğini kabul eder. Sözleşmeye göre ister 7 ister 17 yaşında olsun, 18'inden küçük herkes çocuktur.

Türk Medeni Kanunu'na göre, kişinin kendi kararı ile evlenebilmesi için 18 yaşını doldurmuş olması ve ayırt etme gücüne sahip bulunması gereklidir. Yasalar sadece 18 yaşından büyükleri yetişkin kabul eder. Bu nedenle 18 yaşından küçükler ehliyet alamadığı, oy kullanamadığı ve şirket kuramadığı gibi kendi kararlarıyla evlenemez.

Çocuk Yaşta Erken ve Zorla Evlilik Nedir?

Kavram olarak incelediğimizde çocuk yaşta evlilik, erken ve zorla evlilik olarak nitelendirilen bu evliliklerin gerçekleşme biçimleri birbirinden farklılık göstermektedir.

Çocuk yaşta evlilik taraflardan en az birinin 18 yaşını doldurmadığı, henüz çocuk olduğu resmi veya gayri resmi evliliklere denir.

Erken evlilik henüz evliliğin getireceği sorumlulukları üstlenebilecek gelişim düzeyinde olmayan kişilerin evliliklerini ifade eder.

Burada asıl olan evlenecek kişinin 18 yaşından küçük olması veya 18 yaşından büyük olsa dahi fiziksel, duygusal, cinsel ve psikolojik gelişim düzeyi veya kişinin yaşam seçenekleri ile ilgili bilgi eksikliği gibi diğer faktörler sebebiyle evliliğe rıza göstermeye henüz hazır olmamasıdır. **Zorla evlilik** ise İki kişiden en az birinin evlilik için tam ve özgür rıza göstermediği evliliktir. Zorla evlilik insan ticareti, görücü usulü ile yapılan geleneksel evlilikler, “kız kaçırma” vatandaşlık elde etmek amacıyla yapılan evlilikler ve kişinin tam ve bilgilendirilmiş olarak rıza gösterme kapasitesinden yoksun olduğu evlilik biçimlerinin hepsi zorla evlilik örneği teşkil eder.

ÇYEZE'nin Dünyada ve Türkiye'deki Durumu ve Sonuçları

Çocuk yaşta erken ve zorla evlilikler her şeyden önce bir insan hakları meselesi ve çocuk hakları ihlalidir. Dünyada 18 yaşından önce evlendirilmiş kız çocuklarının (kadınların) sayısı erkeklerin altı katıdır.

ÇYEZE konusundaki güncel veriler, dünya genelinde 20-24 yaş grubundaki kadınların %21'inin 18 yaşından önce evlenmiş olduğunu gösteriyor. Bu yüzdeye göre, 650 milyon kadın 18 yaşından önce evlenmiş durumda. Her yıl 12 milyon kız çocuğu 18 yaşını tamamlamadan evleniyor. ÇYEZE, daha çok kız çocukları açısından gündeme gelse de oğlan çocukları açısından da sorundur.

UNICEF, 115 milyon erkeğin çocuk yaşta evlendiğini ve bu erkeklerin 3 milyonunun evlendiklerinde 15 yaşından küçük olduğunu belirtmektedir. Çocuk yaşta, erken ve zorla evliliklerin %37'si sahra altı Afrika ülkelerinde gerçekleşmiştir. Orta doğu ve Kuzey Afrika'da yaklaşık 40 milyon kadın ve kız çocuğu 18 yaşından önce evlendirilmiştir.

Gelişmekte olan ülkelerde her gün, 18 yaşın altındaki 20.000 kız çocuğu doğum yapmakta, bu da yılda, 7.3 milyon doğum anlamına gelmektedir. Adölesan doğumlarının %95'i gelişmekte olan ülkelerde gerçekleşmektedir. Gerekli önlemler alınmazsa, 2030 yılında 950 milyon, 2050 yılında 1,2 milyar kişinin çocuk yaşta evlendirilmiş olacağı tahmin edilmektedir. Bu durum adölesan doğumların (riskli gebelik) ve anne-bebek ölümlerinin artması demektir.

Türkiye'de ise Aile Yapısı Araştırması 2016 verilerine göre, ilk evliliklerin %17,9'u, yani yaklaşık her 5 evlilikten biri 18 yaşından önce gerçekleşmiş olup, bu durum cinsiyete göre değerlendirildiğinde kadınlarda oran %28,2, erkeklerde ise %5,6'tır.

Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması 2018 sonuçları 25-49 yaş arasındaki kadınların %21'i 18 yaşından önce, %4'ü ise 15 yaşından önce evlendirildiğini, 15 -19 yaş arasında kız çocukların %3,5'inin çocuk doğurmaya başladığını tespit etmiştir.

Türkiye’de son 25 yıl içindeki ilk doğum yaşı 18 yaşından önce evlenmiş 20-24 yaş grubundaki kadınlar açısından ele alındığında, ilk doğumlarının gerçekleştiği yaşı 20’nin altında olduğu görülmektedir.

Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması’na göre 20 yaşından sonra ilk doğumunu yapan kadınların oranı, diğer araştırmalardan daha yüksek olmakla birlikte, bu oran sadece %9’dur. Çocuk yaşta evlenmiş 20-24 yaş grubundaki kadınların %54’ü ilk doğumlarını 18-19 yaşlarında, %33’ü 15-17 yaşında yapmıştır.

Çocuk yaşta, erken ve zorla evlilikler; fiziksel, cinsel, ekonomik ve duygusal istismar biçimlerini içinde barındırır. Çocukların yaşam, güvenlik, eğitim, sağlık haklarını ihlal eder, özgürlüklerini yok sayar, kız ve oğlan çocukları arasındaki eşitsizlikleri derinleştirir. Ülkemizde de yaygın bir şekilde görülen çocuk yaşta erken ve zorla evlilikler sonucunda 15-17 yaşlarındaki kız çocuklarının doğum sırasında gelişen komplikasyonlar ile hayatını kaybetmesi söz konusudur.

Çocuklar erken yaşta ve zorla evlilikler ile cinsel yolla bulaşan hastalıklara karşı kendilerini korumaları noktasında yetişkinlere göre daha az bilgiye sahiptirler. Çocuk yaşta cinsel ilişkiye başlanması istenmeyen gebelik, cinsel işlev bozuklukları, cinsel yolla bulaşıcı enfeksiyonlara maruz kalma, istenmeyen ve plan dışı gebe kalma gibi problemlere yol açmaktadır.

Çocuk yaşta evlendirilen kız çocuklarının bebeklerinin ölümlerle sonuçlanan sağlık problemleri ve şiddete maruz bırakılma riskini artırır.

Çocuk yaşta erken ve zorla evlendirilen çocuklarda ruhsal sağlık açısından travma, depresyon, anksiyete, intihar teşebbüsü, sosyal hayattan çekilme, madde kullanımı, riskli davranışlarda bulunma, psikosomatik problemler sıklıkla görülebilmektedir.

Belli başlı kabul görmüş argümanlar da toplumda ÇYEZE'nin bir sorun olarak görülmemesine ve çocuk yaşta erken ve zorla evliliklere zemin hazırlamaktadır. Ergenliğe giren çocuğun evliliğe hazır olduğu düşüncesi, kız çocuklarında adet döngüsünün başlaması ile doğum ve doğum sonrasında sağlıklı olacağı, çocuk yaşta evlenirlerse daha uyumlu olacağı, evliliğin çocuğu başına gelebilecek kötülüklerden koruyacağı, geleceğini kurtaracağı gibi yanlış argümanlar örnek verilebilir.

Bu eşitsizlik çocukluktan ergenliğe geçişte de yaşanmaktadır kız çocuklarının evden çıkmalarına izin verilmemesi, ilköğretim sonrasında evde tutulmaları aynı zamanda evde bakım sorumlulukları verilmesi ve çocuk yaşta evlendirilmeleri oğlan çocuklarına oranla kız çocuklarında daha sık yaşanmaktadır.

Evliliği hayata adım atmada önemli bir eşik olarak gören geleneksel aile yapısı, ekonomik durumlar ve çocuk yaşta evlilikleri meşrulaştıran belli toplumsal kabuller de ÇYEZE'nin nedenleri arasındadır;

- Yoksulluk
- Ebeveynlerin eğitim düzeyinin düşük olması
- Çocuk koruma yasalarının etkin olmaması
- Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin olduğu ortamlar
- Genel toplumsal normların çocuk yaşta evlilikleri normal kabul etmesi
- Berder ve beşik kertmesi gibi uygulamalar
- Kadınlara anne ve eş olmanın atfedilmesi
- Kadınların cinselliği ile ilgili toplumsal denetim gibi cinsiyet normları

Bu ve benzeri argümanlardan kaynaklı evlilik ile birlikte “namus”, “evde kalma” gibi feodal düşüncelerin yaygın olarak görülmesi, yoksulluktan kaynaklı evlendirilen çocuğun masraflarından feragat edilmesi gibi sosyo kültürel ve ekonomik sebeplerle çocukların evlendirilmesi meşru kılınmaktadır. Sebebi toplumsal cinsiyete dayalı eşitsizlikler, erkeklere ve kadınlara yüklenen sorumluluklar ve beklentiler ile özel alanda ve kamusal alanda kadınlara yüklenen (uygulanan) ayrımcılıktır.

Bu durum kadın ve erkekler arasında güç ilişkilerini belirler. Kadınların kendi hayatları hakkında söz sahibi olabilme, toplumsal kaynaklara ulaşabilme ve haklardan yararlanabilme imkanlarını olumsuz yönde etkilediği gibi çocuk yaşta, erken ve zorla evlilikler ;

- Çocukların eğitime erişimini engeller
- Fiziksel ve ruhsal sağlığını etkiler
- Şiddete maruz bırakılma riskini artırır
- Toplumsal cinsiyete dayalı eşitsizlikleri derinleştirir.

Bu gibi riskler ve olumsuz etkiler, evlenmiş/evlendirilmiş çocuk üzerinde hayat boyu kalıcı fiziksel, ruhsal ve sosyal yaralanmalara/engellere/zararlara yol açtığı gibi aynı zamanda toplum üzerinde de ekonomik ve sosyal alanlardaki gelişmelere engel teşkil etmektedir.

Erzincan'da Çocuk Yaşta, Erken ve Zorla Evlilikler

TÜİK'in Türkiye Aile Yapısı Araştırması 2021 yılı verisine göre : Erzurum, Erzincan, Bayburt, Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan illerinde 18 yaş altı evlenme oranı %19,8'dir.

TÜİK'in İstatistiklerle Çocuk 2021 yılı araştırmasına göre Erzincan'da 16-17 yaş grubunda evlenen kız çocuklarının oranı 0,8'dir.

TÜİK'in Türkiye Aile Yapısı Araştırması 2021 yılı verisine göre : Erzurum, Erzincan, Bayburt, Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan illerinde 18 yaş altı evlenme oranı %19,8'dir.

TÜİK'in İstatistiklerle Çocuk 2021 yılı araştırmasına göre Erzincan'da 16-17 yaş grubunda evlenen kız çocuklarının oranı 0,8'dir. Gelir ve Eğitim Düzeyinin Erken Yaşta Evlilikler Üzerine Etkisi: Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi araştırmasına göre

Erzincan, Erzurum, Bayburt illerinde erken yaşta evlenen kadınların toplam nüfusa oranı 0,25'tir.

Alevi ve Sünnilerin birlikte yaşadığı bir şehir olan Erzincan'ın 2023 yılı verilerine göre il merkezinin nüfusu 165.860'dır. Çocuk yaşta, erken ve zorla evlilikler ile ilgili Erzincan'da güncel veri bulunamamıştır.

İlgili resmi kurumlar ise yeterli düzeyde çalışma yapmamıştır. Bu sebeple Erzincan'da kadın alanında hak temelli faaliyet yürüten tek dernek olarak ÇYEZE ile ilgili başvuru alma, yönlendirme, kurumsal kapasitesi ve donanımını artırmak amacıyla ÇYEZE ile ilgili çalışmaya başlamıştır. Proje kapsamında Erzincan'daki mevcut durumu tespit etmek üzere hem kurum ziyaretleri hem de saha araştırması yapılmıştır.

Yöntem

Çocuk Yaşta Erken ve Zorla Evlilikler ile Mücadele Projesi kapsamında öncelikli olarak kurumumuzda bulunan sosyal çalışmacılara bir uzman tarafından ÇYEZE başvurusu alma, yönlendirme konusunda eğitimler verilmiştir. Yine bir uzman tarafından çalışanlara ve gönüllülere ÇYEZE kapsamında araştırma yapma kapasitesinin güçlendirilmesi amacıyla eğitimler verilmiştir.

Araştırmanın örnekleme seçilirken derneğin 2019 yılından beri farklı mahalle ve köylerde gerçekleştirdiği saha çalışmaları deneyimlerinden faydalanılmıştır. Bu mahalle ve köylerde kadınlarla yapılan 345 anketten çıkan sonuçlara göre 50 yaş altında olup 18 yaş altında evlenen kadınların sayısı toplam anketteki orana göre 0,16'dır. Kadınlarla gerçekleştirilen bu anketlerde ÇYEZE ile ilgili sadece yaşa dair verilere ulaşılmıştır. Saha çalışmalarının gerçekleştirileceği mahalleler seçilirken bu bilgiler, örneklemin seçilmesinde merkez mahallelerde yaşayan etnik, kültürel farklılıklardaki kadınlara ulaşılmasında kaynak olmuştur. Erzincan yerelini kapsayan bir örneklem olması amacıyla birçok farklı mahalledeki kadınla anket gerçekleştirilmiştir.

Sünni-Türk, Alevi, Poşa kadınların yaşadığı Atatürk, Cumhuriyet, Ersevenler ve İzzetpaşa mahallelerinde kadınlarla görüşülmüştür.

Farklı demografik ve sosyo-ekonomik yapıdaki grupların yaşadığı Erzincan'ın genelini kapsayan bir örneklem oluşturmak ve farklı grupların ÇYEZE algısını tespit etmek amacıyla bu mahalleler seçilmiştir. Proje faaliyetleri arasında olan saha araştırmasında kullanılmak üzere anket soruları hazırlanmıştır. Hazırlanan anket soruları ile kadınlarla görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Ankette yer alan sorular şunlardır;

- Medeni durum?
- Nikah türü?
- Kaç yaşında evlendi ?
- ÇYEZE ise nedeni?
- Bir kadın- erkek kaç yaşında evlenmeli?
- Bir kadın-erkek kaç yaşına kadar çocuktur?
- Erkek veya kız çocuğunuz varsa kaç yaşında evlensin isterdiniz?
- Resmi nikahın yanında imam nikahı yapılmalı mı?
- Resmi nikahsız, imam nikahı yeterli midir?
- Gençler neden erken evlenmek istiyor?
- Gençler istemese de evlilik gerçekleşebilir mi?
- Siz erken olduğunu düşünseniz de gençlerin istemesi erken evlilik için yeterli mi?

Bu sorular kadınlarla yüz yüze görüşmelerimizi, gözlemlerimizi şekillendirmiştir.

Sünni-Türk, Alevi, Poşa kadınlarla yapılan görüşmelerde 54 kadın ankete cevap vermiştir. Anketler üzerinden, niceliksel veri ve yapılandırılmış mülakat, gözlem üzerinden niteliksel veri toplanmıştır. Bu veriler google form da toplanmış ve belli soruların grafiği alınmıştır. Ankette, yapılandırılmış mülakat ve gözlem verileri; evlilik tecrübesi ve algısı, ÇYEZE tecrübesi ve algısı, toplumsal normlar, baskılar, eğitim durumu, ortalama gelir üzerinden araştırmanın analizi gerçekleştirilmiştir.

SAHA ARAŞTIRMASI BULGULARI

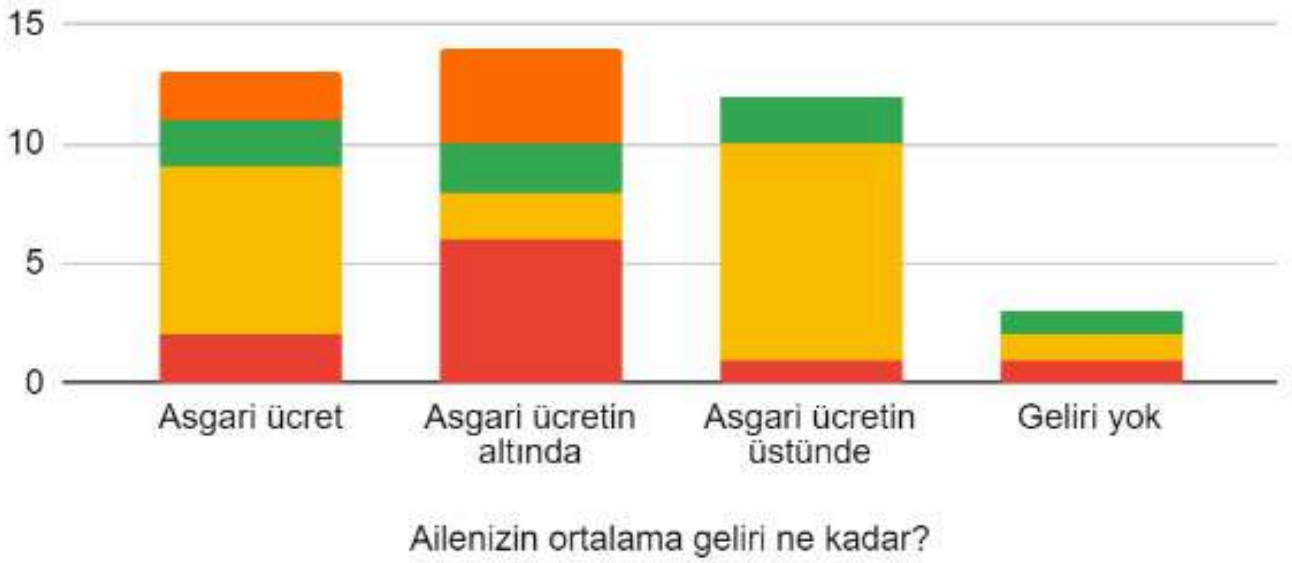
1. Gelir seviyesi düştükçe ÇYEZE oranı artmaktadır.

Saha bulgularımız bize gelir seviyesi ile ÇYEZE vakaları ve ÇYEZE algısı üzerine önemli veriler vermektedir. Niceliksel olarak bakıldığında aşağıdaki grafik, gelir seviyesi ile evlenme yaşı ve biçimleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktadır. Asgari ücret önemli bir eşik olarak kabul edilmiş asgari ücretin altında, asgari ücretin üstünde ve hiç geliri olmayan aileler birbirinden ayrıştırılmıştır.

YAŞ- AİLE GELİRİ

- Zorla evlilik (İnsan ticareti, görücü usulü ile yapılan geleneksel evlilikler, kız ka...)
- Erken evlilik (Henüz evliliğin getireceği sorumlulukları üstlenebilecek gelişim d...)
- ÇYEZE olmayan evlilik
- Çocuk yaşta evlilik (18 yaş altı)
- Kaç yaşında evlendi?

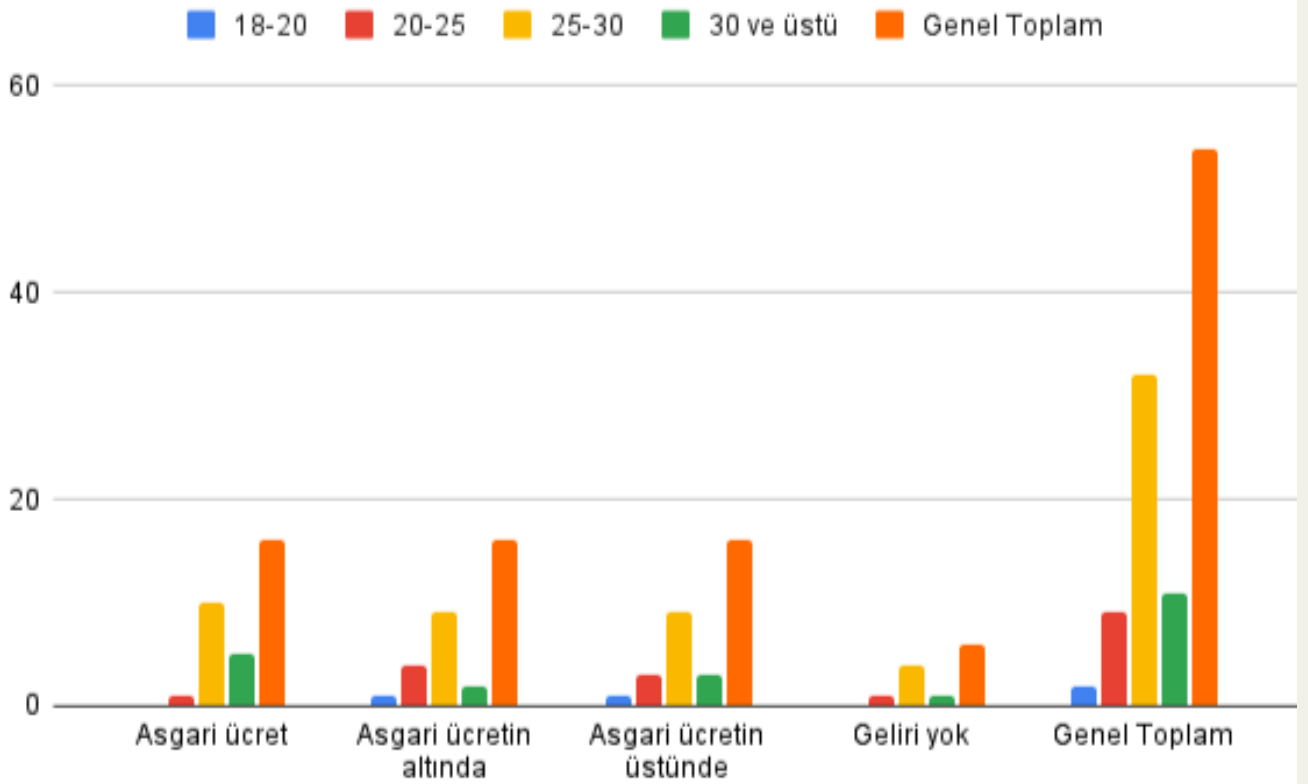

Ankete katılanlardan aile geliri olmayan ve asgari ücretin altında geliri olan ailelerde yaşayan 17 kadının %82'si çocuk yaşta erken ve zorla evlilik gerçekleştirmiştir. Aile gelir düzeyi asgari ücret olan 13 kadının %46'sı çocuk yaşta erken ve zorla evlilik yaşamıştır. Gelir seviyesi düştükçe ÇYEZE oranı artmaktadır.

Gelir seviyesi gerçekleşen ÇYEZE vakalarını arttırdığı gibi, ÇYEZE'ye dair genel algıya da etki etmektedir.

GELİR- BİR KADIN KAÇ YAŞINDA EVLENMELİ ?

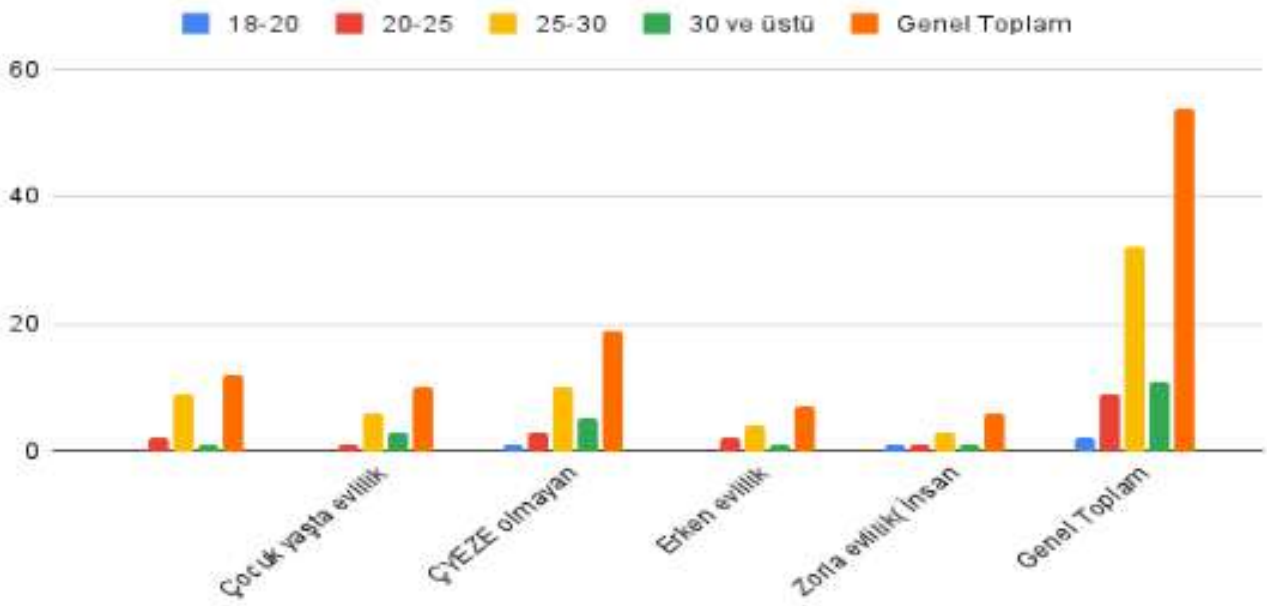
Asgari ücretin üstünde geliri olan 16 kadından sadece %6'sı 18-20 yaş aralığında evlenilmesi gerektiğini belirtmiştir. Geliri olmayan veya asgari ücretin altında geliri olan 22 kadından %23'ü, bir kadının 20-25 aralığında evlenmesi gerektiğini, geliri asgari ücret olan veya asgari ücret üzerinde geliri olan 32 kadının %13'ü bir kadının 20-25 aralığında evlenmesi gerektiğini belirtmiştir. Gelir seviyesi düştükçe 'bir kadın kaç yaşında evlenmeli' sorusuna verilen yanıtlardaki yaş oranı da düşmektedir.

2.ÇYEZE deneyimi olan kadınların çoğunluğunun görüşü; kadınların evlilik yaşının 25 ve üzeri olması gerektiğidir.

Saha bulgularımız evli kadınların, kadınların kaç yaşında evlenmeleri gerektiğine dair ve evlilikle ilgili algılarına yönelik önemli veriler vermektedir. Aşağıdaki grafik bu verileri göstermektedir.

Evlilik Yaşı- Bir Kadın Kaç Yaşında Evlenmeli ?

Ankete katılan evli olan 46 kadından %50'sinin ÇYEZE deneyimi vardır. ÇYEZE deneyimi olan kadınların %4'ü 18-20 yaş aralığında evlenilmeli demiştir. %18'i 20-25 yaş aralığında, %78'i 25 yaş ve üzerinde evlenilmeli demiştir.

ÇYEZE deneyimi olmayan kadınlar da evlilik yaşının 25 yaş ve üzeri olması gerektiğini belirtmişlerdir. Toplum tarafından kabul görmüş birtakım geleneksel yöntemler, örf, adet ve normlar evlilik ile ilgili yaş sınırının belirlenmesinde etkili olmaktadır.

Kadınlar, 25 yaşına kadar evlenmemiş olmanın toplum tarafından kendilerine evlilik yaşlarının geçtiğini ve “evde kaldıklarını” dile getiren bir anlayışın olduğunu belirtmişlerdir. Görüşme gerçekleştirilen birçok kadın, bu anlayışın üzerlerinde baskı yarattığını ve evliliğin 25 yaşına gelmeden yapılması gerektiği düşüncesinin kendilerine empoze edildiğini söylemektedirler.

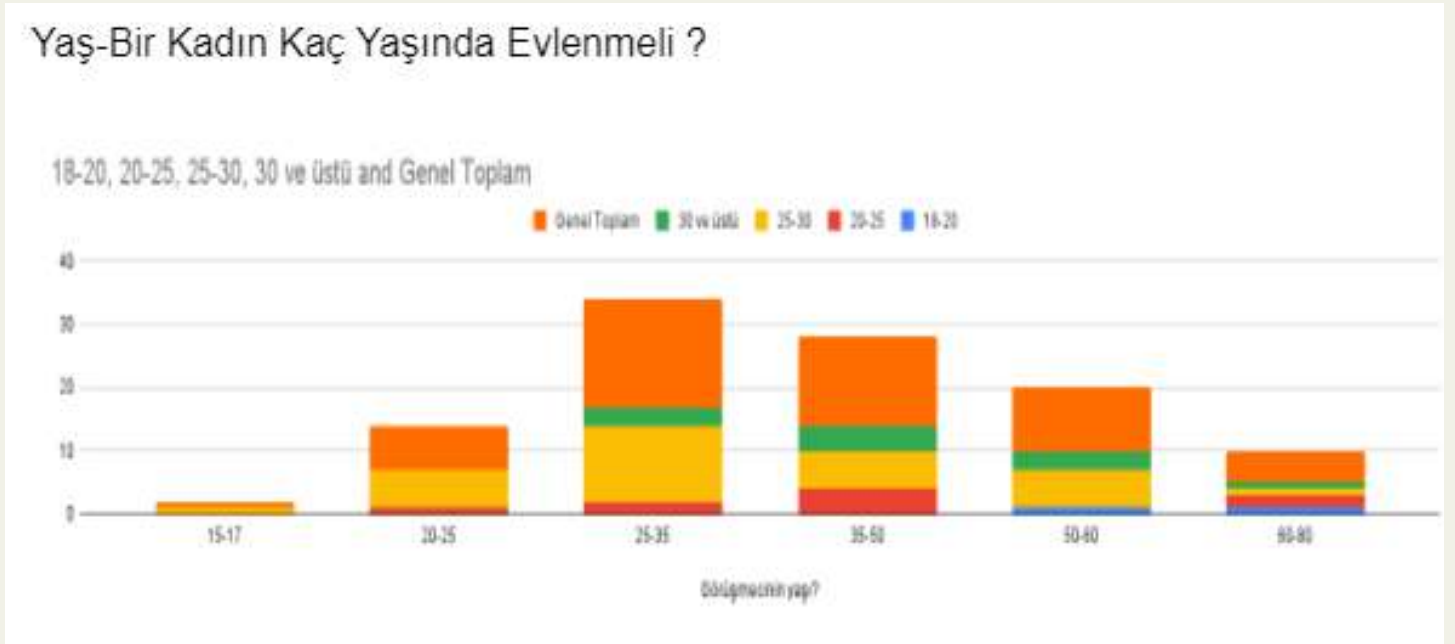
Ailenin gelir düzeyi, eğitim seviyesi, eğitime erişimde erkek çocuklarına oranla kız çocuklarının devam edememesi gibi faktörlerde etki etmektedir. Geleneksel aile yapısından kaynaklanan bakım yükünün kız çocuklarına yüklenmesi, ergenliğe giren kız çocuklarının evlenme yaşının geldiği düşüncesi çocuk yaşta erken ve zorla evlilikleri meşrulaştıran bu gibi toplumsal kabuller kadınlar üzerinde daha baskın uygulanmaktadır.

Bu sebeple ÇYEZE deneyimi olan kadınların çoğunluğunun evlilik yaşı ile ilgili olan soruya yanıtları; “bir kadının evlilik yaşı 25 yaş ve üzeri olmalıdır.”

Bu sebeple ÇYEZE deneyimi olan kadınların çoğunluğunun evlilik yaşı ile ilgili olan soruya yanıtları; “bir kadının evlilik yaşı 25 yaş ve üzeri olmalıdır.” Kadınlardan biri eşinin kızını erken yaşta evlendirmek istediğini bu duruma kızı ile birlikte karşı çıktığını ve kocasından şikayetçi olarak evliliği engellediğini dile getirmiştir.

Ankete katılan kadınların yaşları ve bir kadının kaç yaşında evlenmesi gerektiğine dair düşünceleri aşağıdaki grafikte görülmektedir.

Ankete katılan ve yaşı 50'nin altında olan 39 kişinin %21'i, kadınların 25 yaşının altında evlenmesi gerektiğini belirtmiştir.

Yaşı 50'nin üzerinde olan 15 kişinin %13'ü, kadınların 25 yaşının altında evlenmesi gerektiğini ifade etmiştir.

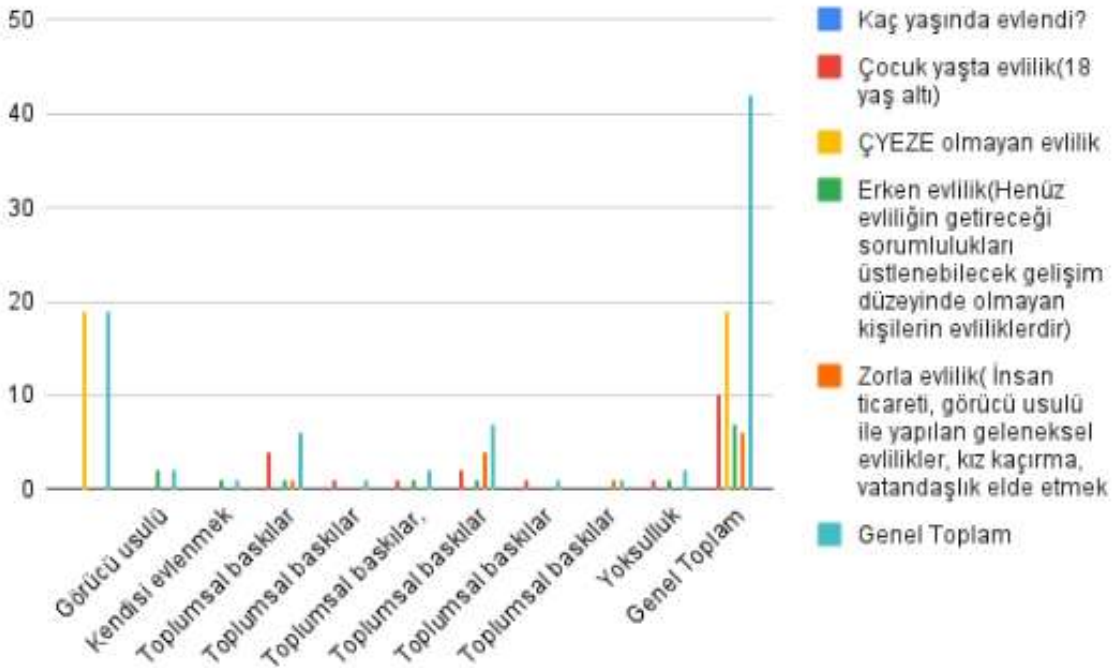

Ankete katılan kadınların yaşları doğrultusunda verilen cevaplara göre “bir kadının evlilik yaşınının 25-30 yaşlarında olmalıdır” oranı diğer yaş oranlarına göre daha yüksektir. Kadınlardan biri; önceden evliliklere itiraz edemediklerini, şimdi gençlerin istemediklerinde itiraz etmelerinin, boşanabiliyor olmalarının çok güzel olduğunu ifade etmiştir.

3. Çocuk Yaşta Erken ve Zorla Evlilik Olan 23 Evlilikten % 61'nin Nedeni Toplumsal Baskıdır

Saha verilerimiz ÇYEZE'nin nedenlerine dair önemli bulgular ortaya koymaktadır. Aşağıdaki grafikte ÇYEZE'nin nedenlerine dair veriler görülmektedir.

Evlenme Yaşı- ÇYEZE Nedeni:

Çocuk yaşta erken ve zorla evlilik olan 23 evlilikten %61'inin nedeninin toplumsal baskı olduğu grafikte görülmektedir. Toplumsal baskıyla birlikte 3'ü yoksulluk, 1'i kendi isteği, 2 görücü usulü, 2'si sadece yoksulluk, 1'i eğitim fırsatlarına ilişkin erişim kısıtlılığından kaynaklı çocuk yaşta erken ve zorla evlilik yaşandığını grafikte görülmektedir. Kadınlardan biri toplumsal baskının üstündeki etkisini şöyle ifade etmiştir; “bizim oralarda 18'ini geçen evde kalmış sayılıyordu.” 50-60 yaş arasında olan bir kadın da annelikten dolayı evliliğin geç olmaması gerektiğini ifade etmiştir.

Kadınlar çocuk yaşta erken ve zorla evliliklerin sağlıksız evlilikler olduğunu, geri dönüşü olmayan hatalara yol açtığını söylemektedirler. Erken evlenen kadınlardan bazıları rahat bir sevgililik hayatı yaşayamadıkları, evliliğe özendikleri için erken evlendiklerini dile getirmişlerdir. Bu durum tek başına toplum baskısının ne denli etkileyen bir faktör olduğunu göstermektedir. Aynı zamanda yoksulluğunda ciddi bir sebep olduğu ve aile bireylerinden birinin hane dışına çıkmasının ev ekonomisine fayda sağlayacağı düşüncesinin aileler üzerinde nasıl bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

Gözlemlerimizin çoğunda görücü usulü evliliklerin, yoksulluk ve toplumsal baskıdan kaynaklı olduğu görülmüştür. Bazı aileler çocuklarının flört etmesini toplumsal normlara göre doğru bulmadığı için görücü usulü evliliğe daha sıcak bakabilmektedir.

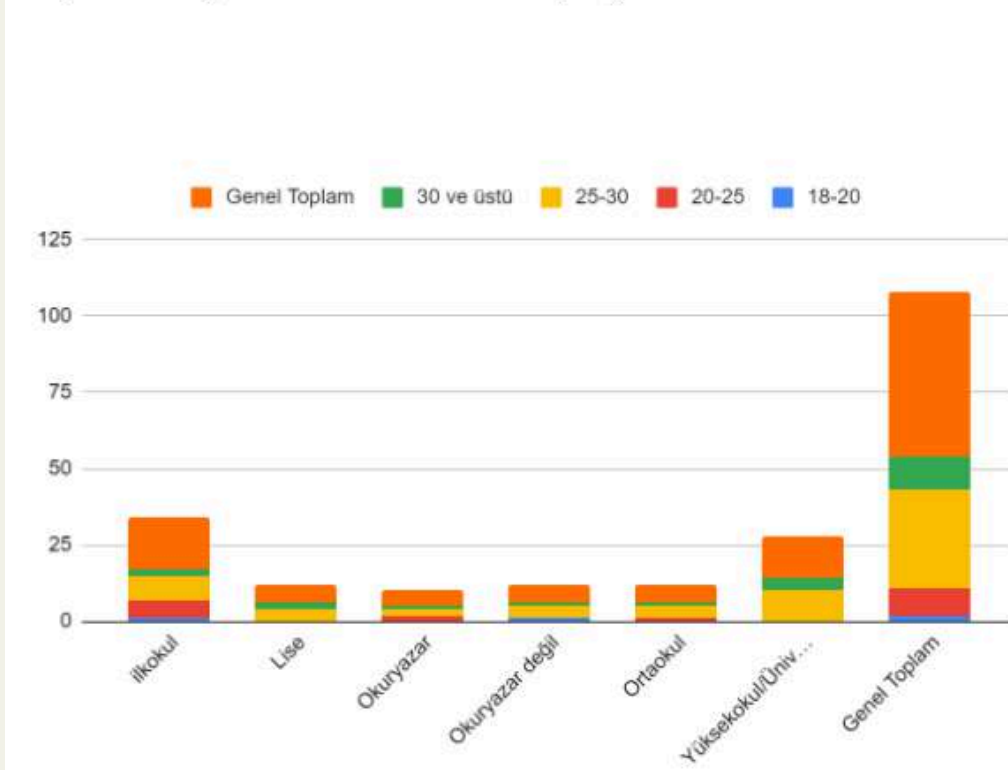

Bununla ilgili deneyimini aktaran bir kadın; “Babamın deyimiyle, biriyle sağda solda gezmektense hayırlı bir kısmetin gelip istemesi daha uygun oluyor” demiştir. Kadınlar flört etmenin daha kötü olarak görüldüğü durumlarda toplumsal baskılardan kaynaklı makbul olanın görücü usulü evlilik olduğu kanısındalardır.

4. Eğitim seviyesi arttıkça evlenme yaşının daha yüksek olması gerektiği düşüncesi dile getirilmektedir, eğitim seviyesi ile evlenme yaşı doğru orantılıdır.

Saha bulgularımız kadınlarda eğitim düzeyi arttıkça evlenme yaşının daha yüksek olması gerektiği düşüncesinin arttığını göstermektedir.

Görüşmecinin Eğitim Durumu / Bir Kadın Kaç Yaşında Evlenmeli

Ankete katılan okur yazar olmayan 6 kişiden %17'si kadınlar 18-20 yaş aralığında, %66'sı 25-30 yaş aralığında, %17'si ise 30 yaş ve üzerinde evlenmeli yanıtını vermiştir.

Okur yazar olan 5 kişinin %40'ı kadınlar 20-25 yaş aralığında, %40'ı 25-30 yaş aralığında, %20'si ise 30 yaş ve üzerinde evlenmeli yanıtını vermiştir.

Eğitim durumu ilkokul olan 17 kişiden, %6'sı kadınlar 18-20 yaş aralığında, %35'i , 20-25 yaş aralığında, %47'si 25-30 yaş aralığında, %12'si 30 yaş ve üzerinde evlenmeli yanıtını vermiştir.

Eğitim durumu ortaokul olan 6 kişiden, %17'si kadınlar 20-25 yaş aralığında, %66'sı 25-30 yaş aralığında, %17'si 30 yaş ve üzerinde evlenilmeli yanıtını vermiştir.

Eğitim durumu lise olan 6 kişiden %67'si 25-30 yaş aralığında, %33'ü 30 yaş ve üzerinde evlenmeli yanıtını vermiştir.

Eğitim durumu yüksekokul/üniversite olan 14 kişiden, %71'i kadınlar 25-30 yaş aralığında, % 29'u 30 yaş ve üzerinde evlenmeli yanıtını vermiştir.

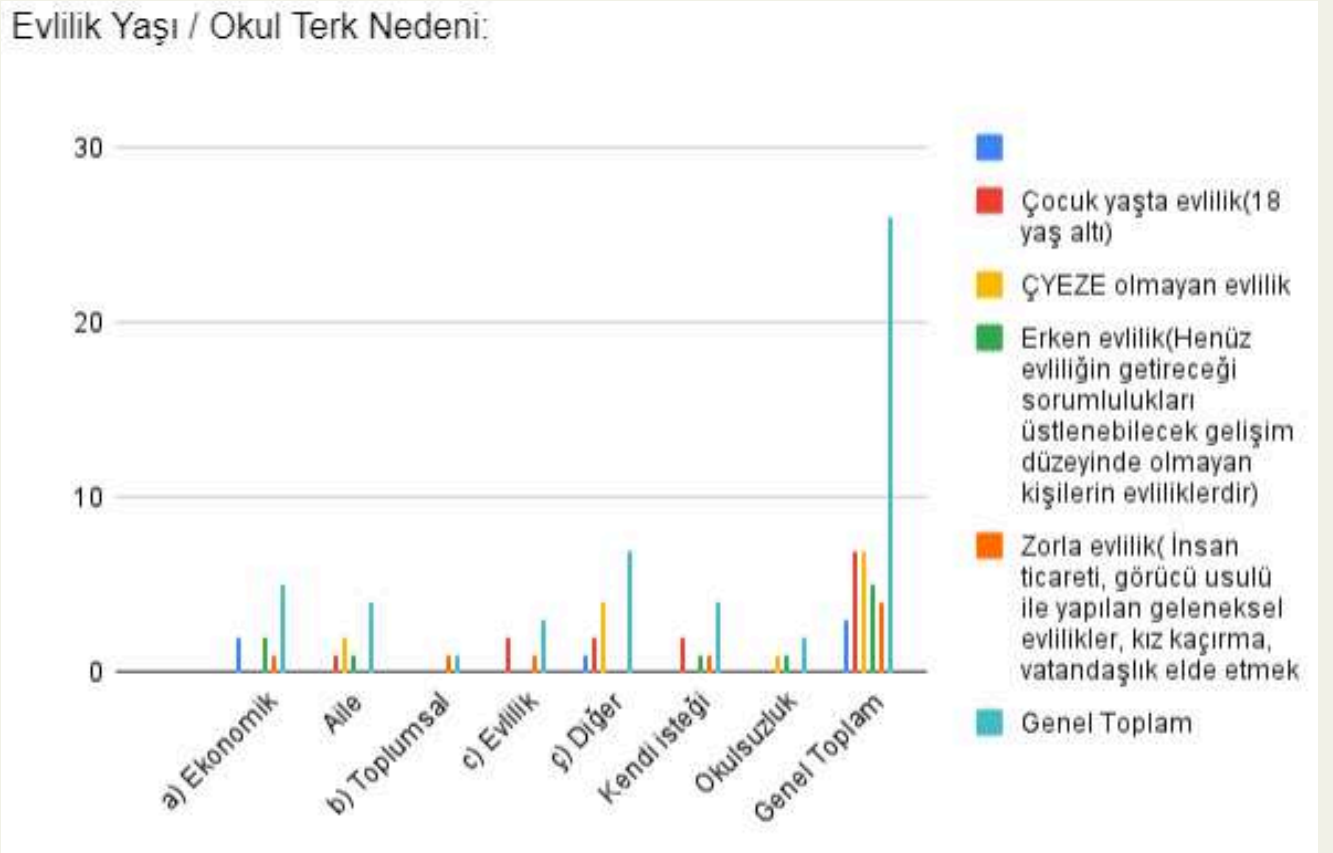
Okur yazar olan/olmayan ve ilkokul mezunu olanlarda evlenme yaşına verilen cevaplarda evlenme yaşının daha düşük olması gerektiği sonuçlardan çıkmıştır, eğitim durumu ortaokul, lise ve yüksekokul olanlarda ise evlenme yaşının daha yüksek olması gerektiği görülmektedir.

ERZİNCAN KATRE KADIN DANIŞMA ve DAYANIŞMA DERNEĞİ

Okulu terk etme nedenleri (ekonomik zorluklar, aile baskısı, okulsuzluk, toplumsal cinsiyet eşitsizliği) farketmeksizin okulu terk edenlerin büyük çoğunluğu çocuk yaşta erken ve zorla evlendirilmiştir.

Saha bulgularımız okulu terk edenlerin çocuk yaşta erken ve zorla evlendirildiğini göstermektedir.

Ankete katılan kadınların evlilik yaşı ve okulu terk etme nedenleri incelendiğinde ekonomik zorluklar, aile baskısı, okulsuzluk, toplumsal cinsiyet eşitsizliği farketmeksizin büyük çoğunluğu çocuk yaşta erken ve zorla evliliktir.

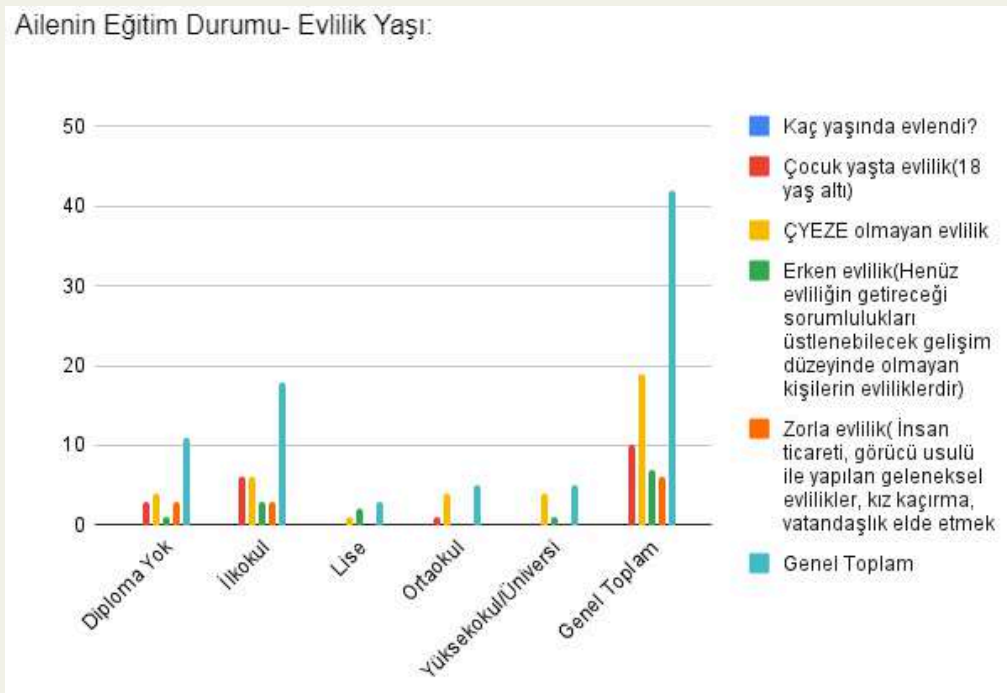

Görüşme yaptığımız kadınların okul terkleri ile ilgili dile getirdikleri bazı önemli deneyim aktarımları şu şekildedir: “Yoksul bir ailede olduğum için yaşıma büyükken okula gönderildim ama okul müdürü almadı.” “Çocuk yaşta kendi isteğim dışında aile zoru ile evlendirildim, evlendirildiğim için lise eğitimine devam edemedim.” “Babam yoktu Kuran kursuna gittim, sonra evlendim.”

Kadınlar ekonomik zorluklar, toplumsal cinsiyet eşitsizliği, aile baskısı gibi nedenlerden eğitimlerine devam edemeyip erken yaşta evlenmişlerdir. Gözlemlerimiz ve kadınların dile getirdikleri bu deneyimler birçok kadının, kız çocuğunun hayatını değiştiren nedenlerdir.

6.Ailelerin eğitim seviyesi düştükçe ÇYEZE oranı artmaktadır.

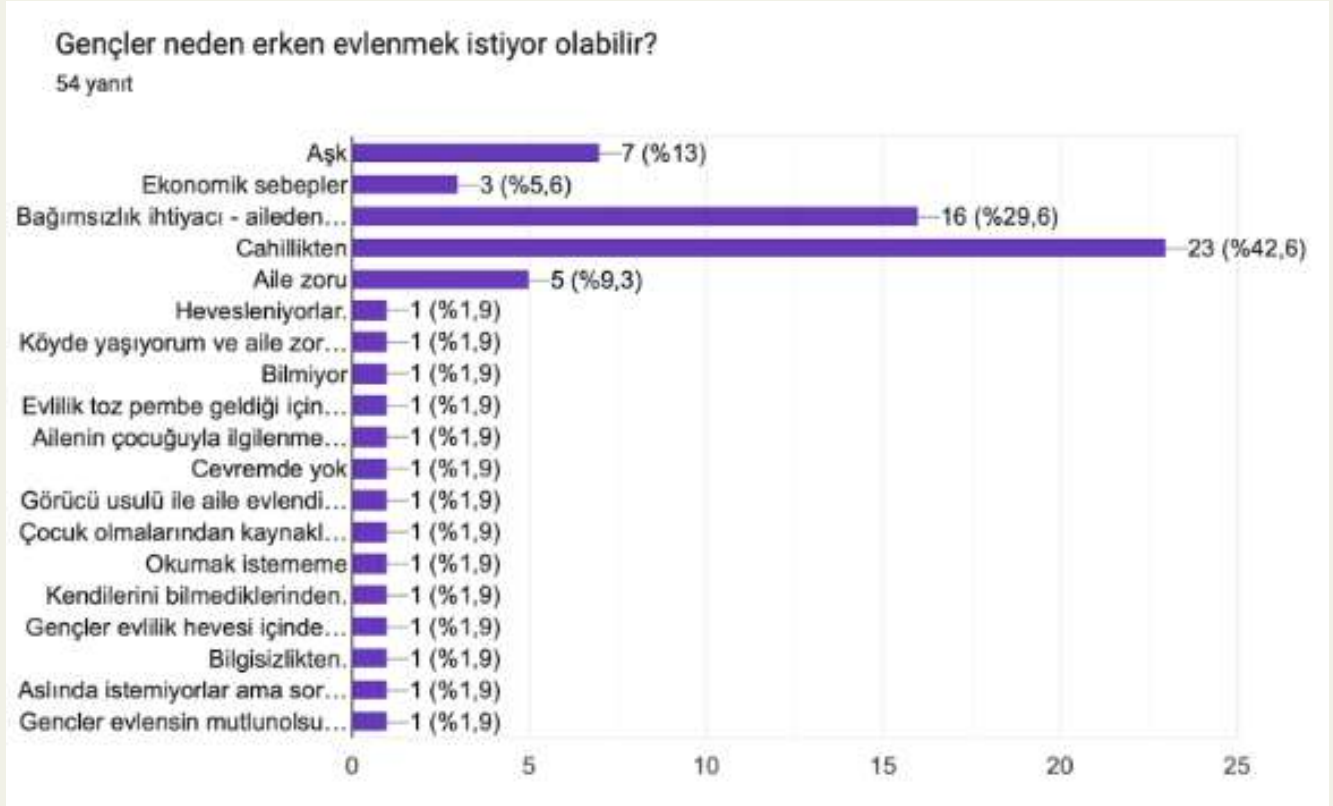
Saha bulgularımız ailelerin eğitim seviyesinin düşmesiyle ÇYEZE'nin arttığını göstermektedir.

Ankete katılan kadınlardan ailelerinin eğitim durumu okur yazar olan veya okur yazar olmayan yani diploması olmayan 11 kadından %63'ünün ÇYEZE deneyimi bulunmaktadır. Ailesinin eğitim durumu ilkökul mezunu olan 18 kadından %66'sının evliliği ÇYEZE'dir. Grafik göstermektedir ki ailelerin eğitim seviyesi düştükçe ÇYEZE oranı artmaktadır.

7.Gençlerin neden erken evlenmek istediği sorusu kadınlara yöneltildiğinde aile zoru, bağımsızlık ihtiyacı ve cahillik seçenekleri öne çıkmıştır.

Grafikte görüldüğü üzere gençlerin neden erken evlenmek istediği sorusu kadınlara yöneltildiğinde, çoğunluğu gençlerin cahillikten erken evlenmek istediğini düşünmektedir. Aşk, ailenin zorlaması, bağımsızlık ihtiyacı ve aileden uzaklaşmak da sıklıkla verilen yanıtlar arasındadır.

Kadınlardan bazıları; erken yaşta evlenmek isteyen çocuklarının yaşları küçük olsa dahi kaçmaması, başına kötü bir şey gelmemesi için evliliğe izin vereceklerini dile getirmişlerdir. Kadınlar, erken evlenmek isteyen gençlerin evliliğin getirdiği sorumlulukları bilmedikleri için gençlerin erken evlenmek istediklerini söylemiştir. Sevgilisi olmasına, flört etmesine izin verilmeyen ve ailesi ile yaşadıkları sorunlardan ve baskılardan uzaklaşmak isteyen gençlerin erken evlenmek istediklerini ifade etmişlerdir.

Kurum Görüşmeleri

Erzincan'da Çocuk Yaşta Erken ve Zorla Evlilikler ile Mücadele projesi kapsamında ilgili kurumlar ile görüşme gerçekleştirilmiştir. İlgili kurumların çocuk yaşta erken ve zorla evlilikler konusundaki çalışmaları hakkında bilgi toplamak ve mevcut durumu tespit etmek amacıyla aşağıda yer alan kurumlarla görüşülmüştür:

- Erzincan İl Sağlık Müdürlüğü
- Aile Sağlığı Merkezleri
- Erzincan Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü
- Erzincan İl Milli Eğitim Müdürlüğü

- Erzincan Belediyesi
- Erzincan Emniyet Müdürlüğü
- Eğitim-Sen Erzincan Şubesi
- Erzincan Barosu

Kurumlar ile yüz yüze görüşme öncesinde telefonla iletişim kurulmuştur, bu ön görüşmelerde kurumlara konu ile ilgili aşağıda yer alan sorular yöneltilmiştir.

- ÇYEZE ile ilgili kurumunuzun herhangi bir çalışması var mıdır?
- ÇYEZE tespiti için topladığınız herhangi bir veri var mıdır?
- Okul terk sayılarında cinsiyet ve yaş ayrımları gibi veriler. (İl Milli Eğitim Müdürlüğü)
- Kadının ilk doğum yaşı gibi veriler. (İl Sağlık Müdürlüğü, Halk Sağlığı Merkezi)
- Dini nikah, ailesi dışında başka evlerde yaşama gibi veriler. (Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü)
- Erken yaşta aile içi şiddet başvurusu gibi veriler. (Baro, ŞÖNİM ve Emniyet Müdürlüğü)
- Tespit ettiyseniz ÇYEZE vakalarında nasıl sosyal ve ekonomik koşullar görüyorsunuz? (ailelerin ekonomik durumu, uyruk, eğitim seviyesi, ailelerin bakım yükü (engelli, yaşlı) aileler nasıl zorlanıyor?)

- Sizce Erzincan'da bu konuda ilerleme sağlamak için hangi paydaşların desteğine ihtiyaç var, bakanlıklar, BM, başka kamu kuruluşları gibi?
- Nasıl bir desteğe ihtiyacınız var? (Kadro, bütçe, planlama destekleri gibi)
- ÇYEZE ile ilgili başka neler söyleyebilirsiniz gibi belirleyici sorular ile tekrar görüşmek için randevu talep edilmiştir.

Dernek olarak proje içerisinde kurumların işbirliğine ihtiyaç duyulmasından kaynaklı belirlenen kurumlardan ÇYEZE ile ilgili veri alabilmek için iletişime geçilmiştir. Telefon ile yapılan görüşmelerde proje kapsamında işbirliği yapılacak kurumlar; proje hakkında bilgilendirilmiş, ÇYEZE ile ilgili bilgi alabilmemiz için yönlendirme yapabilecekleri birimler ve ÇYEZE dair ulaşabilecek veri olup olmadığı sorusu yöneltilmiştir. Ancak görüşme gerçekleştirilen kurumlarda ÇYEZE konusunda yönlendirme yapabilecekleri bir birimin olmadığını ifade etmişlerdir.

Bu nedenle ön görüşmelerden sonuç alınamamıştır.

Ön görüşmelerden sonuç alınamaması derneğin feminist bir kadın örgütü olmasından kaynaklıdır.

Ülke genelinde kamu kurum ve kuruluşlarının kadın örgütlerine olan tutumları Erzincan gibi küçük şehirlerde çok çabuk yansıma bulmaktadır. Bu sebeple kamu kurum ve kuruluşlarının dernek ile işbirliği yapma konusunda çekimser kalmalarından kaynaklı farklı alternatifler ile iletişim kurulmaya çalışılmıştır.

Gönüllü bir erkek derneğin adını vermeden bağımsız bir araştırmacı olarak bilgi alabilmek için kurumlarla telefon görüşmeleri yapmıştır. Ön görüşmeyi gerçekleştiren erkeğe ilgili kurumlar; konuyla ilgili bir çalışmaları olmadığını ve ÇYEZE'ye dair ellerinde veri bulunmadığını dile getirmişlerdir.

İkinci bir alternatif olarak Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi'nden beş akademisyen ile görüşülüp belirlenen kamu kurumları ile görüşme yapmaları için destek istenmiştir fakat yoğun bir akademik çalışma döneminde oldukları için destek sağlayamayacaklarını söylemişlerdir. Bu süreçte STGM'den Örgütsel Koçluk Programı kapsamında destek alınarak bir iletişim uzmanı tarafından eğitim alınmıştır. Bu eğitim sonrasında proje ile ilgili olarak kamu kurum ve kuruluşlarına ÇYEZE ile ilgili araştırma sorularımızı içeren bilgi edinme dilekçeleri gönderilmiştir.

Erzincan İl Sağlık Müdürlüğü, Erzincan Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü, Erzincan Belediyesi ve Erzincan Barosu dilekçemize cevaben geri dönüş yapmamışlardır.

Bu süre zarfında ilgili kurumlar tekrar aranarak randevu talebinde bulunulmuştur ve randevu talebimize geri dönüş yapan Erzincan İl Sağlık Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü, Erzincan İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Erzincan Barosu ve Erzincan Eğitim Sen Şubesi ile yüz yüze görüşme gerçekleştirilmiştir. Bu kurumlar ile yüz yüze yapılan görüşmelerde;

Erzincan İl Sağlık Müdürlüğü son bir buçuk yılda gelen vaka sayısının 2 olduğunu, bu iki vaka dışında herhangi bir başvuru almadıklarını ve bununla ilgili kayıtların Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü tarafından tutulduğunu dile getirmişlerdir.

Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü ile yüz yüze ve telefon ile dört kez iletişime geçilmiştir. Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü'nde müdür yardımcısı ile yapılan ilk görüşmede; ÇYEZE ile ilgili verilerin olduğunu ve kaydının tutulduğunu ancak Kişisel Verilerin Korunması Kanunu gereğince ve kurum kimliği açısından bu bilgilerin paylaşımının doğru olmayacağını dile getirmiştir.

Bu verileri ancak gerekli izin belgeleri ile başvuru yapılırsa paylaşabileceklerini dile getirmiştir. Bu doğrultuda STGM ile yapılan toplantıda gerekli izin belgesi talep edilerek kuruma sunulmak üzere tarafımıza iletilmiştir. STGM tarafından hazırlanan izin belgesi götürülerek Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü ile tekrar görüşme gerçekleştirilmiştir ancak izin belgesi geçerli görülmemiştir. Müdür yardımcısı, valilikten bu çalışmanın yapıldığına dair onaylı bir belge istemiştir. İlk iki görüşmede veri olduğunu ancak bu belgeler olursa paylaşabileceğini söyleyen müdür yardımcısı ile üçüncü görüşmeye gidilmiştir.

Görüşmede valiliğin kurumumuzun dernek faaliyetleri ile ilgili tüzükte yer alan çalışmalarına birebir onay verebileceği ve izin belgesi çıkarabileceği bir durumun söz konusu olmadığı ifade edilerek derneğimizin, faaliyet belgesi iletilmiştir.

Görüşmede müdür yardımcısı ÇYEZE ile ilgili veri olmadığını söylemiştir. Konuyla alakalı başvurunun olmadığını Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın kadın ve çocuk alanında çok iyi çalıştığını dile getirmiştir. Müdür yardımcısı reşit olan bireylerin evliliğin getireceği sorumluluğu alabileceklerini söylemiştir ve bu durum erken evlilik kavramını bilmediğini göstermektedir.

Erzincan İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı Temel Eğitim Hizmetler birimi, Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetler birimi, Ortaöğretim Hizmetler birimi ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerde ÇYEZE ile ilgili veri tutulmadığı, okul terklerinin olduğu durumlarda Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü'ne bildirmekle yükümlü oldukları bir prosedürün olduğu ifade edilmiştir.

İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı bazı birimlerde ÇYEZE verilerinin olabileceği söylenmiştir. Okul terk oranları ile ilgili görüşme gerçekleştirilen Temel Eğitim Hizmetler Birimi Müdürü; mevcut okul terkleri içerisinde ÇYEZE 'nin olmadığını, yaşanan okul terklerinin sebebinin ailelerin şehir dışına ya da yurt dışına gittikleri için sisteme ikametgah değişikliği olarak yansıtıldığını ifade etmiştir.

Kurum bünyesinde okul terki olarak kaydı tutulan verilerin içerisinde ÇYEZE verilerinin olup olmadığına ortaöğretim kurumlarına gönderilecek istatistiksel veri talep dilekçesi ile ulaşılabileceği söylenmiştir.

Dilekçe yazılmış ve gerekli birimlere gönderilmiştir. Gönderilen dilekçeye cevaben “Konu ile ilgili olarak eğitim kurumlarımızda öğrenci ve velilere yönelik belirli bir program dahilinde bilgilendirme çalışması yapılmaktadır. Müdahale gerektiren durumlarda ise Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü’ne gerekli yönlendirmeler yapılmaktadır.” denilmiştir.

Erzincan Barosu: Erzincan Barosu başkanı ile gerçekleştirilen görüşmede ÇYEZE ile ilgili veri olmadığını, gelen başvuruların genelde istismara yönelik olduğunu dile getirmiştir. İstismar davalarında çocuk yaşta, erken ve zorla evliliklerin olup olmadığını anlamak için ise dosya içeriklerine bakılıp incelenmesi gerektiğini belirtmiştir. Erken yaşta yapılan evlilikten kaynaklı açılan herhangi bir dava durumunda ise süreç çocuğun kaçırılması olarak kayıt altına alındığı için; dosya içeriğine ulaşmanın savcılık izni gerektirdiğini ifade etmiştir. ÇYEZE ile ilgili vakaların olup olmadığını tespit etmenin ve verisini tutmanın mümkün olmayacağını ifade etmiştir.

Eğitim- Sen Erzincan Şubesi başkanı ile yapılan görüşmede; çocuk yaşta, erken ve zorla evlilikler ile ilgili henüz bir durumla karşılaşmadıklarını belirtmiştir.

“Türkiye’de uzun süredir eğitim sisteminde ve okullarda iktidarın siyasal-ideolojik hedefleri doğrultusunda piyasacı ve dinci bir kuşatmanın yaşandığı bilinmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı’nın patronlara ucuz iş gücü sağlamak için gündeme getirdiği Mesleki Eğitim Merkezleri (MESEM) öğrencilerimizin ve çocuklarımızın nasıl tehlikeli bir kuşatmayla karşı karşıya olduğunu göstermektedir” şeklinde ifade etmiştir.

Ayrıca MESEM’e kayıt olmak için okul devam sürelerine bakılmaksızın kayıt alındığını ciddi bir çocuk hakları ihlali ve sömürüsüne zemin hazırlayan bir sistem olduğunu belirtmiştir.

Halk sağlığı merkezi: Halk sağlığı merkezi ile iletişime geçilmiş ancak randevu verilmemiştir. Konuyla alakalı diğer birimler aranmıştır. Çocuk Ergen Ruh Sağlığı birimi ile yapılan ön görüşmede ÇYZE ile ilgili gelen tek başvurunun 18 yaş altı gebelik ile ilgili olduğunu ancak Kişisel Verileri Koruma Kanunu nedeni ile tam bir vaka analizi ve paylaşımının yapılamayacağı belirtmiştir. Halk Sağlığı Hizmeti şube yetkilisi ile iletişime geçilmeye çalışılmış bir sonuç alınamamıştır.

Erzincan Belediyesi Çocuk Yaşta, Erken ve Zorla Evlilikler ile ilgili bir çalışmalarının olmadığını dile getirmişlerdir. Erzincan İl Emniyet Müdürlüğü: Randevu talebimize geri dönüş yapmamış yazılı dilekçeye “Emniyet Müdürlüğümüz Çocuk Şube Müdürlüğü’nün son iki yıla ait kayıtları incelendiğinde; Çocuk Yaşta, Erken ve Zorla Evlilik konusunda müracaatın olmadığı anlaşılmış olup müracaat olması durumunda

durumunda Cumhuriyet Başsavcılığı'nın talimatları doğrultusunda adli işlem başlatılacaktır.” yanıtını vermişlerdir.

Sonuç

Seçilen kapsayıcı örneklem üzerinden yapılan niceliksel ve niteliksel araştırmada kadınların ÇYEZE'ye bakış açısı, ÇYEZE tecrübeleri, evliliğe bakış açıları, evlilik tecrübeleri, çocuklarını evlendirme yaşları, eğitim durumları, ortalama gelirleri üzerinden araştırma sonucu elde edilen veriler analiz edilmiştir. Araştırmadan çıkan sonuca göre çocuk yaşta evlendirilmiş kadınların çoğunluğu kadınlar için evlilik yaşının 25 ve üzeri olması gerektiğini belirtmiştir. Gelir seviyesi ve eğitim seviyesi düştükçe ÇYEZE oranı artmaktadır.

ÇYEZE'nin toplumsal baskılardan kaynaklandığı, gençlerin aile zoru, bağımsızlık ihtiyacı ve cahillikten erken evlenmek istediği ortaya çıkmıştır. İlgili kurum ve kuruluşlarla yapılan araştırma çerçevesinde ÇYEZE'nin sayısal ve nedensel verileri, ÇYEZE ile mücadeleye yönelik yaptıkları çalışmalar ile ilgili bilgi talebinde bulunulmuştur.

Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğünde müdür yardımcıları ile yapılan görüşmede bir müdür yardımcısı ÇYEZE verilerinin olduğunu ama paylaşmayacaklarını diğer müdür yardımcısı ise ÇYEZE verilerinin olmadığını, Erzincan'da böyle durumların yaşanmadığını Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın kadın ve çocuk alanında çok iyi çalıştığını dile getirmiştir.

Aynı müdür yardımcısı ile yapılan görüşmede evliliğin 18 yaşın üzerinde olduğu sürece sorun olmadığını ifade etmiştir.

Erzincan Belediyesi ve Erzincan İl Emniyet Müdürlüğü ile görüşmemizde ÇYEZE ile ilgili bir çalışmalarının olmadığını belirtmiş,randevu talebimize geri dönüş yapmamış ve konuyla ilgili herhangi bir veri veri paylaşımında bulunmamışlardır.

Kurumların stratejik planlarında ÇYEZE ile ilgili ileriye dönük bir çalışmaya veya programa rastlanmamıştır. Bu konuda Erzincan yerelinde ÇYEZE olmadığını, başvuru almadıklarını belirtmişlerdir. En önemli noktalardan biri ise bu konu hakkında kurumlarda herhangi bir veri kayıt sisteminin olmamasıdır. Öğrencilerin okul terk nedenlerinin kaydının formalite olarak tutulduğu, gerçek nedeninin araştırılmadığı noktası önemlidir.

Kurumların hepsi derneğimizi, Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü'ne yönlendirmiştir ancak Aile ve Sosyal Hizmetler İl müdürlüğü veri paylaşımında bulunmadığı için konu ile alakalı yılda kaç vaka geldiğine ve nasıl yönlendirme ve müdahale yapıldığına dair bilgiye ulaşamamıştır.

Gözlem ve Öneriler

Çocuk yaşta, erken ve zorla evliliklerin önlenmesinde çocukların eğitim hayatına devam edebilmesi, okul devamlılığının sağlanması için aile, çevre, ekonomik faktörler ve sosyo kültürel yapı belirleyici olsada eğitimin devamlılığını sağlayacak kurumlar, devlet mekanizmalarının politikaları da önemli bir adımdır.

Eğitim kurumlarında okul terklerinin yaşanmasına sebep olan okul dışına itilme, dezavantajlı çocukların dışlanması, akran zorbalığı ve okul içerisinde eğitimciden kaynaklanan birçok neden çocuğu okul dışında farklı bir alternatife yönlendirip eğitimine devam etmesini engelleyebilir.

- Çocukların kesintisiz eğitim hayatlarına devam etmeleri için okul terk durumlarına dikkat edilmeli ve okul takibi düzenli olarak yapılmalıdır.
- Saha araştırması sürecinde eğitim seviyesinin düşük olmasının ÇYEZE oranını artırdığını gözlemledik. Bu orandaki atışı önlemek için özellikle okullarda ve kamu kurumlarında kadın bakış açısına sahip ve çocuk konusunda uzman bireyler çalıştırılmalıdır.
- Yapılan saha araştırmasında elde edilen verilerde ÇYEZE oranı yüksek olduğu ailelerin ekonomik zorluk yaşadığı ortaya çıkmıştır. Ekonomik sebeplerden kaynaklı eğitim hayatlarına devam edemeyen çocuklara ve ailelerine yönelik, sosyal destekler artırılarak önleyici tedbirler alınmalıdır.

- ÇYEZE ile ilgili saha araştırması yaptığımız mahallelerde özel olarak ayrı bir farkındalık ve bilgilendirme çalışması yapılması gerektiği ve hem bireylerin hem de kamu kurumlarının bildirim yükümlülüğü konusunda bilinçlendirilmesi gereklidir.
- Kurumlarda ÇYEZE ile ilgili veri tutma (kayıt sistemi) eksikliğinin giderilmesi ve öncelikli olarak ÇYEZE sorunu tanımlanması tüm kurumlarda savunuculuk çalışmasının yapılması gerekmektedir.

Evlilikten kaynaklı okula ve sosyal hayatına devam edemeyen, aile sorumluluğu yüklenilen ve çalışmak zorunda bırakılan çocukların okul devamsızlıklarının takip edilmesi çocuk yaşta erken ve zorla evliliklerin önlenmesinde önemli bir adımdır. Bu nedenle çocuk yaşta, erken ve zorla evlilikler ile mücadelede önleyici tedbirlerden eğitimin ilk basamakta yer alması ve ÇYEZE'nin en belirgin şekilde tespit edildiği ilk aşama olarak okul devam durumları hem kurumlara ÇYEZE'yi önlemede bir eşik sunarken hem de bildirim yükümlülüğü olan herkese bir sorumluluk yüklemektedir.

Bütün bu önleyici tedbirlerin yanı sıra proje süresince kurum olarak ÇYEZE başvurusu ile şiddet başvurusu alma konularında iki alanın birbirinden ayrı kendine özgü sorunlarının ve yöntemlerinin olduğu, bu hassasiyetle başvuru almak gerektiği anlaşılmıştır. ÇYEZE konusunda çalışan her kurum için başvuru alma ve yönlendirme konularında bilgilerin tazelenmesi gerektiği ve çocuk konusunun ayrıca bir çalışma ve deneyim gerektirdiğini tecrübe ettiğimiz bir çalışma olmuştur.

Projenin ikinci ayağı olan saha çalışmasında görüşme yaptığımız kadınların büyük çoğunluğunun evlilik ile ilgili tecrübelerinin olumsuz olduğunu gözlemledik. Kadınlar, evlilik deneyimleri ile ilgili tercih yapma şansları olsa hiç evlenmeyeceklerini ya da çok geç evleneceklerini ifade ederken büyük çoğunluğu özellikle kız çocuklarının 25 yaşından sonra evlenmesi gerektiği düşüncesindedir.

Kadınların bu iki zıt düşüncelerinin altında toplumsal normlar yer almaktadır. Olumsuz evlilik tecrübelerine rağmen toplumsal normlardan, geleneksel yapıdan kaynaklı kız çocuklarının evliliği tercih etmemeleri bir seçenek olarak görülmemektedir.

Kadınların anlatılarındaki bu gerilim, geriye dönük pişmanlık ile geleceği düşünürken aynı örüntülerle düşünme, aynı zamanda ÇYEZE konusunda farkındalık çalışması için bir fırsat sunmaktadır. Kadınların kendi evlilik hikayelerini anlattıkları genç, orta yaşlı ve yaşlı kadınların bir arada bunları dinledikleri atölyeler, buluşmalar yapmak bu gerilimi kadınlar nezdinde görünür kılabilir. Bu örüntülerin kurulması ÇYEZE konusunda ayrı bir çalışmanın başlangıcı olabilir.